

روی موج جنگ

بازخوانی تاریخچه و نقش رادیو جهرم
در فرهنگ دفاع مقدس

عبدالرضا کوهمال جهرمی

سرشناسه: کوهمال جهرمی، عبدالرضا، ۱۳۴۷ -
 عنوان و نام پدیدآور: روی موج جنگ: بازخوانی تاریخچه و نقش رادیو جهرم در
 فرهنگ دفاع مقدس / عبدالرضا کوهمال جهرمی.
 مشخصات نشر: جهرم: مصلی، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری: ۱ ج. (بدون شماره گذاری).
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۷۵-۷۱-۸-۸ ریال: ۲۰۰۰۰۰
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا
 عنوان دیگر: بازخوانی تاریخچه و نقش رادیو جهرم در فرهنگ دفاع مقدس.
 موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۶۷-۱۳۵۹ - رادیو و جنگ
 موضوع: رادیو - ایران - بخش - تاریخ
 موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۶۷-۱۳۵۹ - خاطرات
 موضوع: رادیو - ایران - جهرم
 رده بندی کنگره: DSR۱۶۱۳/۴/۹۹۹ ۱۳۹۴
 رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۹۰۵۴۹

روی موج جنگ بازخوانی تاریخچه و نقش رادیو جهرم در فرهنگ دفاع مقدس

مولف: عبدالرضا کوهمال جهرم
 ناشر: نشر شهید عبدالرضا مصلی نژاد
 طرح جلد: فروغ تنگ
 صفحه آایی: وحید رحمانیان
 نوبت چاپ: اول ۹۵
 تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۷۵-۷۱-۸

قیمت: ۲۰.۰۰۰ تومان

آدرس ناشر: جهرم، خیابان آیت اله کاشانی
 انتشارات شهید عبدالرضا مصلی نژاد
 تلفن: ۵۴۲۳۴۶۹۶ - ۰۷۱

مقدم

بدون شک، جدایی مردمی بودن و آرمان گرایی و واقع نگری، یکی از ارکان موفقیت هر انقلاب، پیام رسان درستی متولیان آن حرکت به متن جامعه و ارتباط مستمر بین پیام دهنده و پیام گیرنده است. تعیین مسیر، مبنای نقش تعیین کننده رسانه‌ها می‌باشد.

در جامعه‌شناسی ارتباط اسلامی، عامل ارتباط گیری و پیام‌رسانی به‌عنوان یک وسیله مهم در گسترش انقلاب از مرکز به سراسر کشور مورد توجه بوده است. انقلاب اسلامی ایران زمانی به بار نشست که تمامی کانال‌های ارتباطی مدرن نظیر رادیو و تلویزیون، سینما، مطبوعات و... در اختیار رژیم شاه بود. بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران با به کارگیری موفقیت آمیز رسانه‌های سنتی نظیر مسجد، حسینیه، تکایا و بازار و... در سطح عمومی و تغییر ساختارهای اجتماعی، نظریه پردازان عصر ارتباطات را به چالش فرا خواند.

اورت، ام. راجرز، محقق معروف آمریکایی در بخش پایانی کتاب خود در مطلبی با عنوان «رسانه‌هایی کوچک برای یک انقلاب بزرگ» درباره‌ی انقلاب امام خمینی (ره) نوشته است:

«... مخالفت با شاه به وسیله شبکه‌های غیر رسمی توسط ۲۰ هزار مبلغ دینی و ۹۰ هزار مسجد سازماندهی شد... در حالی که آیت الله خمینی و دیگر رهبران مذهبی به خارج از کشور تبعید شده بودند، اما پیام‌های آیت الله به شکل کاست برای پیرانش ارسال می‌شد... پیام‌های او سپس چاپ و تکثیر می‌شد... در انقلاب ایران در حقیقت مردم با هم برخورد نداشتند بلکه برخورد بین رسانه‌های بزرگ در برابر رسانه‌های کوچک تر بود و سرانجام رسانه‌های کوچک تر (سنتی) پیروز شدند...»^۱

آنتونی سامپسون، روزنامه نگار آمریکایی می‌گوید: «روی قبرشاه بنویسید او نواز کاست را فراموش کرد.»

تربیت‌های مساجد جمعه و جوامع، حسینیه‌ها و هیأت‌های مذهبی، روحیه‌ی سلحشوری را در جوانان این مرز و بوم شعله ور ساخت تا جلوه‌های ایمان و ایثار، طوفان غیرت و مردانگی را برپا سازد، طوفانی که توانست ماشین جنگی خصم را از کار بیاندازد.

با توجه به شرایط تاریخی وقوع انقلاب اسلامی، رسانه‌های مختلفی در سطح ایران و جهان حضور داشته‌اند که می‌توان آن‌ها را به دو دسته مهم رسانه‌های سنتی و رسانه‌های نو(مدرن) تقسیم کرد. رسانه‌های سنتی معمولاً چهره به چهره و دهان به دهان و گوش به گوش اخبار را می‌رساندند که نقش این نوع رسانه به دلایلی از جمله در دسترس نبودن رسانه‌های مدرن در پیشبرد و پیروزی انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی(ره) را نمی‌توان انکار کرد. از طرفی رسانه‌هایی مثل تلویزیون، رادیو، سینما و مطبوعات زیر نظر مستقیم رژیم پهلوی بودند و از هر جهت سعی در حفظ و تثبیت حاکمیت این رژیم داشتند و اگر هم می‌خواستند بر ضد آن‌ها کار کنند، به دلیل نظارت شدیدی که بر این رسانه‌ها اعمال می‌شد، هرگز قادر به چنین کاری نبودند. رسانه‌هایی که در اختیار نیروهای انقلابی قرار داشت شامل مساجد و منابر، نوارهای کاست، ضبط صوت و همین‌طور اعلامیه‌ها بودند که نحوه تکثیر و توزیع آن‌ها هم قابل توجه است که بحث مستقل دیگری می‌طلبد؛ البته از تأثیر دیوارهایی که نه شعارهای انقلابی مزین شده بودند هم نمی‌توان گذشت؛ این رسانه‌ها شامل رسانه‌های سنتی می‌شوند. استفاده از تلگراف، تلفن، برخی کتاب‌ها، تعداد کمی از مطبوعات و برخی رادیوها از جمله بی‌بی‌سی و... در مبحث رسانه‌های مدرن پیشبرد انقلاب قابل توجه و بررسی است.

پیروزی انقلاب در سال ۱۳۵۷ و در اختیار بودن رسانه‌های جدید منجر به تغییراتی اساسی در بیشتر زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... در جامعه‌ی ایرانی شد که به تبع آن رسانه‌ها و جریان‌های هنری نیز تحت تأثیر این نگرش قرار گرفتند. این حرکت با آغاز جنگ تحمیلی از سوی عراق شکل تازه‌ای به خود گرفت.

پشتیبانی از رزمندگان و یگان‌های عملیاتی در هشت سال دفاع مقدس، تنها در بعد سخت افزاری آن نبود. اگرچه ایستادگی در مقابل دشمنی سرسبز با مجهز به ادوات پیشرفته، نیازمند سلاح‌هایی مانند آن است، اما در دنیای امروز بخشی از جنگ شامل مقوله نرم افزاری آن می‌شود. اطلاع رسانی، افشای افکار عمومی در حوزه‌های داخلی و خارجی، تبلیغ با جنگ روانی، حوزه نرم افزاری دفاع مقدس محسوب می‌شود.

در این مجموعه به بررسی ابداع و کارکرد رادیو چهارم در جریان دفاع مقدس می‌پردازیم و از نقش آفرینی آن رسانه سخن به میان می‌آید. رسانه‌ای که ظاهراً کوچک بود ولی تأثیری بسیار زیاد در انتقال پیام جنگ تحمیلی در سطح شهرستان جهرم و منطقه را دارا بوده است.